

ԳՐԱԿԱՆ . — ԲԱՆԱԾԻՐԱԿԱՆ . — ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ԿԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

1843-1897 ՀԱՅՈՐ ԾԵ ԱՊՐԻԼ

ԽՈՐՀՐԳԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

Ե Ղ Յ Ե Ն Վ Ե Ր Ա Յ

(Շար. տես յեջ 104)

ԵՂԻՇԷ ՈՒՆԷՐ ՕՏԱՐ ԱՂԲԻՒՐ

Դ. ՏԵՐ Խալաթեան յետ Հաստատուելու
Կոնիւքերի եւ Բաղմալիայի մագաղաթից նո-
րութեանց վերայ, եւ եղբակացնելու այժմեան
Եղիշէի ոչ ժառանգի խորագրոշքիւնը, կը
դնէ նա եւ քանի մի աղբիւրներ իրեւ «փորձ»
եւ «ծրագիր» սոյն խնդրոյ աւելի մշակման
Համար: Եւ են, նախ՝ Աստուածաշունչը, եւ
յատկապէս Ա եւ Բ Մակարայեցիք. երկրորդ՝
Եզնիկ. երրորդ՝ ասորի հին վկայարանու-
թիւնք, եւ առանձինն ս. Շմաւոնի վկայու-
թեան հայ թարգմանութիւնը. չորրորդ՝ բաց

յայլոց՝ նա եւ Փիլոնի հայերէն թարգմանու-
թիւնն:

Աստուածաշունչը թուի՝ թէ աղբիւր է քա-
նի մի վկայութեանց՝ զորս գործածած է Ե-
ղիշէ: Իսկ Մակարայեցւոց մատեաններէն
«փոխ է առել կրօնական պատերազմի ընդ-
հանուր գաղափարը, յարմարցնելով իւր
գրութեան հրէից գրքերի մի քանի պատ-
մական պարագաները ու գործող անձինքնե-
րի նկարագիրները»: Ուրեմն կրօնական պա-
տերազմի գաղափարը եւ հրէից պատմական
պարագայքը զուրս հանելով, պէտք է մոռ-
ծենք Վարդանանց պատերազմը զուտ աշ-
խարհական. իսկ մերժելով անձանց նկարա-
գիրները, չգիտենք թէ ինչ կերպարանք պէտք
է տալ նոցա: Խալաթեան այդ փոխառու-
թիւններն (ըստ իրեն) կ'ընծայէ ոչ թէ Ե-
ղիշէի, այլ յետոյ խմբագրողին. եւ թէ Ղա-
զար «օգտուել է» պատմին նախնական
ընագրէն: Իսկ արդ մենք Փարպեցւոյ քով
այլ նոյն գաղափարը, պարագայքը եւ նկա-
րագիրները կը գտնենք, ապա ուրեմն Եղի-